

LA BOMBA DEL LICEU

Un film de Carles Balagué

SINOPSI

A finals del s.XIX un fet va commocionar la societat catalana: l'anarquista Santiago Salvador va llançar una bomba a la platea del Gran Teatre del Liceu amb el resultat de vint morts. Més d'un segle més tard, *La bomba del Liceu* és una reflexió sobre aquells fets, amb diversos testimonis, com el novel·lista Eduardo Mendoza o l'historiador Lluís Permanyer, entre d'altres.

L'anarquisme, el modernisme, les execucions públiques i la burgesia del s. XIX es donen la mà amb la memòria històrica de la ciutat i les reivindicacions antisistema, sempre amb el Teatre del Liceu com a espai d'una confrontació que avui encara és present.

CARLES BALAGUÉ PARLA DE LA BOMBA DEL LICEU

Després de referir-me a la Barcelona de la postguerra, amb les seves llums i ombres, a *La Casita Blanca*, l'espectador es pot preguntar quina necessitat hi ha de viatjar en el temps i remuntar-nos al 7 de novembre de 1893, quan l'anarquista Santiago Salvador llança dos bombes Orsini a la platea del Gran Teatre del Liceu amb un balanç de vint morts, tenint en compte que només va explotar un dels dos artefactes. Quina relació pot tenir amb la nostra actualitat un fet tan llunyà en el temps? Com es pot extrapolar un fet ubicat a la Barcelona d'aquell trienni de les bombes a la realitat dels nostres dies? És tant diferent aquesta Barcelona del 2010 a la de finals del segle XIX?

Em feia moltes preguntes sobre un succés que segons els diaris i els historiadors era l'obra aïllada d'un anarquista visionari i ple de contradiccions, probablement fruit de la seva època i ubicat dins un context històric a on la lluita de classes va passar a tenir una dialèctica bel·ligerant amb un notable predicament a Barcelona, molt distinta a la pluja de doctrines socialistes que van convertir Madrid en un territori més donat als pactes i tripijocs, sobretot en l'àmbit polític.

En aquella Barcelona dominada pel Gran Teatre del Liceu, a on els canvis socials no havien transformat l'esperit ni de l'espectacle ni de l'indret. Una Barcelona –la de 1893— modernista, culta, amb una burgesia preocupada per deixar una petjada perenne a la ciutat, per inventar un nou estil arquitectònic pròxim al simbolisme que trenca les simetries de les formes i que és la llavor de cert Modernisme; a moments és gairebé una necessitat de reinventar-se com a puixant en el poder. Però que també feia cas omís a qualsevol tipus de reivindicació social, amb fortunes que tenien els seus orígens en el tràfic d'esclaus i negocis comercials de diferents tipus i procedència.

> Filmació al Gran Teatre del Liceu.

Davant la memòria de la burgesia com a classe, recordada en diferents indrets de la ciutat, no sabem res de Santiago Salvador excepte un lloc que encara es conserva amb els canvis topogràfics i urbanístics lògics com és el cas de la plaça Folch i Torres, a on es feien les execucions públiques; fins a quatre reus van ser ajusticiats amb el garrot vil en aquell espai, entre ells el mateix Santiago Salvador.

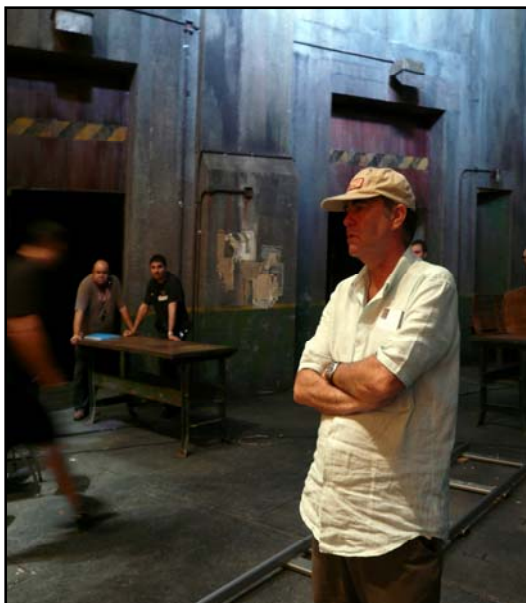
Situada al bell mig del Raval, pensava que quedava molt poc del passat de la dita plaça, un passat realment tràgic però jocós per als barcelonins que celebraven cadascuna de les execucions com una autèntica festa nacional, tal i com reproduïx el llenç *Garrote vil*; quadre de Ramon Cases exposat al Reina Sofía de Madrid, i que coincideix amb la perspectiva que tenen els escolars del Institut Milà i Fontanals –adjacent amb la plaça barcelonina— quan surten a l'exterior: què sabien ells d'aquella Barcelona anarquista? Havien sentit a parlar de Santiago Salvador i del Liceu? Són algunes de les preguntes a les que van intentar respondre els alumnes –majoritàriament immigrants— en una sèrie de seqüències i amb la plaça-patíbul de fons.

Fer de *La bomba del Liceu* quelcom viu per a l'espectador era el gran repte del documental; presentar la història d'una classe social que troba en l'òpera un espectacle total per a les seves manifestacions, a on succeeixen galanteigs amorosos, negocis i transaccions comercials, adulteris més o menys consentits. Amb una clara divisió de riqueses reflectides en la distribució del seu aforament: des de la pomposa platea fins a l'humil cinquè pis; tal i com recorden el novel·lista Eduardo Mendoza, el crític d'òpera Roger Alier o l'historiador de la ciutat Lluís Permanyer, entre altres entrevistats.

Però un esdeveniment recent va fer canviar la meua percepció dels fets i admetre que existeixen aspectes cíclics que es repeteixen al llarg del temps, tal vegada de forma menys passional. Així, el 25 de novembre de 2005, un grup de cent persones irrompen el Gran Teatre del Liceu, just abans de la representació de *Semiramide*, de Gioacchino Rossini –paradoxalment, la bomba de 1893 va ser llançada durant el segon acte de *Guglielmo Tell*, de Rossini—, amb l'objectiu de protestar contra l'especulació urbanística que, segons ells, pateix el districte de Ciutat Vella a Barcelona. De nou va aflorar la sorpresa en el rostre del públic del Liceu acompanyat d'un forçat intent per mantenir les formes. La *performance* va acabar sense incidents i la representació de l'òpera va seguir endavant, i el més important: “*la casa no sufrió desperfecto alguno*”, tal i com recollia el diari del conserge la nit del 7 de novembre de 1983.

Carles Balagué

EL DIRECTOR, CARLES BALAGUÉ

Assagista i crític de cinema, al llarg de la seva trajectòria professional Carles Balagué ha escrit diversos llibres, entre d'altres: *François Truffaut, Les millors pel·lícules de cinema negre* o el darrer, *Pel·lícules clau del cinema musical*, coescrit amb Rafel Miret.

Des de fa 14 anys programa els Cinemes Méliès de Barcelona, dedicats a la difusió del cinema d'autor contemporani i guardonats amb el Premi Sant Jordi l'any 1996.

Productor, guionista i director de cinema, ha estat el responsable del guió i la direcció de quatre curtmetratges i onze llargmetratges.

El film *La Casita Blanca. La ciutat oculta* (2002), que va escriure i dirigir, va guanyar el Premi Ciutat de Barcelona i és un dels documentals més vistos dels darrers anys.

Arropiero, el vagabund de la mort va obtenir el Primer Premi -Plácido- del Festival Internacional de Cinema Negre de Manresa, i també va participar en la SEMINCI 53, i a Toulouse, Cinespaña. Properament s'estrenarà a París.

Durant quatre anys Carles Balagué ha presidit el Col·legi de Directors de Cinema de Catalunya, i posteriorment va ser, durant més de tres anys, president del PAC (Productors Associats de Catalunya).

FILMOGRAFIA

2008 “ARROPIERO, EL VAGABUND DE LA MORT”

Guionista, director i productor

Premi Plácido del Festival Internacional de Cinema Negre de Manresa.

Presentada a la Seminci 53, Festival de Cine Documental de Jaén, i Festival de Cinespaña, Toulouse.

2006 “DE MADRID A LA LLUNA”

Co-guionista i director

Coproduïda amb ELS QUATRE GATS AUDIOVISUALS, S.L.

Estrenada al Festival de Cinema de Valladolid, es va presentar al Festival de Màlaga de Cinema Espanyol- Estrenes Documentals 2006, al Festival de Las Palmas 2007, I Memorimage 2007, i al MUCES 2007.

2002 “LA CASITA BLANCA, LA CIUTAT OCULTA”

Guionista i director

Premi Ciutat de Barcelona. Festival de Cinema de Valladolid. Secció “Temps d'història”, setmana de Cinema Espanyol “Spanish Cinema Now”, Film Society of Lincoln Center, New York.

1995 “ASSUMPTE INTERN”

Co-guionista, director i productor

Premi del públic del Festival Espanyol de Toulouse.

Premi d'interpretació a Pepón Nieto del Festival de Cinema Espanyol de Toulouse.

Premi d'interpretació a Sílvia Munt del Festival de Cinema Espanyol de Toulouse.

Setmana del Cinema Espanyol de Nova York.

Setmana del Cinema Espanyol de Los Angeles.

Setmana del Cinema Espanyol d'Annecy.

1992 “MAL D’AMORS”

Co-guionista, director i productor

Sel·leccionat pel Festival Internazionale Giallo e del Ministerio, (MYSTFEST) de Cattolica, Itàlia.

1991 “LES APARENCEES ENGANYEN”

Guionista, director i productor

Premi d'interpretació femenina de l'Associació d'Actors i Directors Professionals de Catalunya a Marta Angelat.

Festival d'Alcalà d'Henares.

1988 “L’AMOR ÉS ESTRANY”

Co-guionista, director i productor

Premi d'interpretació femenina de la Generalitat de Catalunya a Eulàlia Ramón.

Sel·leccionat per al Premi Europa pel Festival de Cinema de Barcelona.

Festival de Cinema de Múrcia,

Festival de Cinema Espanyol de Màlaga

Festival de Cinema d'Alcalà d'Henares.

1986 “ADELA”

Guionista, director i productor

Festival de Cine Iberoamericano de Huelva.

1981 “VIVA LA PEPA” (MEL I MATO)

Co-guionista i director

Mostra del Mediterrani de València

1980 “DENVER”

Co-guionista, director i productor

Festival de Cinema de Valladolid

Festival de Troia, Portugal.

CURTMETRATGES

1985 “UNA SETMANA A LA VIDA DE...”

Presentat al Festival d'Osca i Alcalà d'Henares.

1980 “RECORD DE JEAN SEBERG”

Presentat al Festival de Cinema de Valladolid, Osca i Bilbao.

**1978 “LA TRAGEDIA QUOTIDIANA D’UN ACOMODADOR DE CINEMA QUE UN DIA VA
DESCUBRIR LA CINEFILIA”**

Primer premi al Festival de “Films Cortos de Huesca”.

Sel·leccionat pel Ministeri de Cultura per a una retrospectiva del curtmetratge espanyol.

Presentat al Festival de Molins de Rei i a la “Muestra de las Nacionalidades de La Coruña”.

1977 “LLIÇÓ ACCELERADA DE CINEMA”

Presentat al Festival de “Films Cortos de Huesca” i a la “Muestra de Nacionalidades de la Coruña”.

TELEVISIÓ

2007 “CENT ANYS DEL CLUB ESPORTIU EUROPA”

Guionista, director i productor

1997 “AQUARI”

Director

Sèrie “Sota el signe de...”. Televisió de Catalunya.

LLIBRES PUBLICATS

2009 “PELÍCULAS CLAVE DEL CINE MUSICAL”

Co-escrit amb el crític cinematogràfic Rafel Miret

Edicions Robinbook, Barcelona

2004 “LAS MEJORES PELÍCULAS DEL CINE NEGRO”

Publicat per Editorial JC, Madrid

2003 “HISTÒRIES DE LA BARCELONA OCULTA”

Publicat per Editorial Planeta, Barcelona

2002 “GRUPO SALVAJE / ATRACO PERFECTO”

Publicat per Editorial Programa Doble “Dirigido por”, Barcelona

1997 “EL VERDUGO / CON LA MUERTE EN LOS TALONES”

Publicat per Editorial Programa Doble “Dirigido por”, Barcelona.

1993 “MARTIN SCORSESE”

Publicat per Editorial JC, Madrid

1988 “FRANÇOIS TRUFFAUT”

Publicat per Editorial JC, Madrid.

> Equip de «La Bomba del Liceu» durant el rodatge.

FITXA TÈCNICA

Guió i direcció: Carles Balagué

Producció executiva: Marta Rañé i Carles Balagué

Directora de producció: Susana Batalla

Director de fotografia: Carles Gusi (AEC)

Muntatge: Xavier Carrasco

Tècnic de so: Felipe Arago

Tècnic HD: José Márquez

Ajudants de producció: Josep Gutiérrez i David Pierola

Disseny Gràfic: Joan Valldosera

> Alumnes de l'IES MILÀ I FONTANALS.

DADES TÈCNIQUES

FORMAT: 16:9

DURACIÓ: 84 minuts

SO: LTRT

NACIONALITAT: Espanyola

ANY: 2009

IDIOMA: Català i castellà

+ info: www.diafragmapc.com
Contacto de prensa: labombaliceu@gmail.com

COL-LABORACIONS DESINTERESSADES

EDUARDO MENDOZA
escritor

LLUIS PERMANYER
periodista y escritor

JAUME TRIBÓ
maestro apuntador del Gran Teatre del Liceu

ANTONI DALMAU
escritor

JOAN DE DÉU DOMENECH
autor del libro "El espectáculo de la pena de muerte"

MIQUEL LERÍN
agente artístico

FRANCISCO GONZÁLEZ LEDESMA
periodista y escritor

DOLORS MARÍN
doctora en historia contemporánea

JOAQUIM IBORRA
responsable del centre de documentació CTL

ROGER ALIER
crítico de ópera

JOSEP MARTÍ GÓMEZ
periodista

JOSEP CAMPRUBI
professor de l'IES Milà i Fontanals

GUILLEM MARTÍNEZ
periodista

PERE MARAGALL
professor de literatura catalana

ENID NEGRETE
doctora en artes escénicas

FERRAN RODRÍGUEZ
propietario del restaurante Can Lluís

